

Coalitieakkoord 2014-2018: Samen het verschil maken

Dit is het coalitieakkoord voor Zaanstad voor de periode 2014 – 2018. De coalitie bestaat uit D66, PvdA, VVD, CDA, CU en ZOG.

Inhoud

Korte samenvatting.....	5
1. De mens centraal.....	9
1.1 Actief in de buurt.....	9
1.2 Sport.....	10
1.3 Cultuur.....	11
1.4 Ondersteuning en zorg op maat.....	11
2 Werken en leren.....	13
2.1 Onderwijs.....	13
2.2 Werk.....	14
2.3 Economie.....	15
3 Toekomstbestendige stad.....	17
3.1 Ruimtelijke ontwikkeling.....	18
3.2 Inverdan.....	19
3.3 ZaanIJ.....	19
3.4 Noordzeekanaalgebied.....	20
3.5 Bereikbaarheid en mobiliteit.....	20
3.6 Milieu en duurzaamheid.....	21
3.7 Wonen.....	22
3.8 Erfgoed.....	23
4 Betrouwbare overheid.....	23
4.1 Openbare ruimte.....	24
4.2 Dienstverlening.....	24
4.3 Openbare orde, veiligheid en handhaving.....	25
4.4 Bestuur en organisatie.....	25
5 Financiën.....	27
5.1 Dekking van het akkoord.....	28
5.2 Toelichting financiële onderbouwing collegeprogramma.....	29
6 De werkwijze.....	31
6.1 De betrokkenheid van bewoners, organisaties en ondernemers.....	31
6.2 De werkwijze tussen college, raad en stad.....	31

6.3	De werkwijze ten aanzien van de afspraken in het onderhandelakkoord	32
6.4	Over de begroting.....	32
	Tot slot.....	32

Inleiding

Deze coalitie gelooft in de kracht van de Zaankanters en in wat Zaanstad voor hen te bieden heeft. De Zaanstreek heeft in de afgelopen eeuwen altijd een belangrijke bijdrage geleverd aan de economische ontwikkeling van de regio. Dat heeft geleid tot een streek met een eigen karakter, ondernemerszin en vertrouwen in eigen kunnen.

Dat vertrouwen in eigen kunnen is juist nu nodig, want we staan voor nieuwe ontwikkelingen die tot fundamentele veranderingen zullen leiden. De verzorgingsstaat verandert. De tijd van kant en klare blauwdrukken is voorbij. Nieuwe arrangementen en verhoudingen met bewoners, ondernemers en instellingen moeten worden verkend. Daarin houdt de lokale overheid de verantwoordelijkheid om te zorgen voor mensen die het niet op eigen kracht kunnen. Het instrumentarium ontwikkelt mee en wordt aangepast als de noodzaak zich voordoet.

De nieuwe wegen in het ruimtelijk domein leiden steeds meer naar een flexibele ontwikkeling van de stad. Daarin werkt de gemeente vaak samen met verschillende grote en kleine partners, aan plannen die passen bij de buurt en de tijd. Hier liggen kansen om ruimte te geven aan initiatieven van anderen en deze te ondersteunen. Daarnaast verwachten bewoners en ondernemers terecht dat de basisvoorzieningen en de gemeentelijke dienstverlening betaalbaar blijven en toegankelijk en op orde zijn.

Het zijn uitdagingen waar deze coalitie voor gaat. Gezien alle ontwikkelingen is stabiliteit en continuïteit in het bestuurlijk landschap onmisbaar. Daarom wordt ook met de oppositie onverkort de samenwerking gezocht. D66, PvdA, VVD, CDA, CU en de ZOG willen werken aan een Zaanstad waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven zoals beschreven in de visie Zaans Evenwicht. Dat betekent naast aandacht voor het hier en nu, verantwoordelijkheid nemen voor de toekomst.

Leeswijzer

Hierna volgt een korte samenvatting van de zaken waar dit college voor staat.

Hoofdstuk 1 tot en met 4 betreffen het inhoudelijke akkoord met daarin afspraken over staand en gewijzigd beleid.

Hoofdstuk 5 laat zien op welke wijze de voorstellen gedekt worden.

In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke afspraken de coalitie heeft gemaakt over de samenwerking met de stad, de raad en elkaar.

Korte samenvatting

Samen het verschil maken

In de Zaanse gemeenschap kan iedereen het verschil maken. Bewoners, ondernemers, organisaties en de gemeente. Iedere dag opnieuw zetten ondernemende en initiatiefrijke Zaanse kanters zich hier voor in. Met elkaar geven zij vorm aan een samenleving waar het gewoon is dat mensen zich om elkaar bekommeren, zelf de handen uit de mouwen steken en bij problemen eerst de eigen mogelijkheden verkennen voordat professionele hulp wordt ingeschakeld. Afwijken van de norm wordt niet meteen gestigmatiseerd noch geproblematiseerd. Dit alles vanuit de overtuiging dat bewoners, ondernemers, instellingen, zelfs kwetsbare gezinnen vaak meer zeggenschap kunnen en willen hebben over het eigen leven, de eigen omgeving en oplossingen.

Vanuit dit perspectief staat het vertrouwen in partners en het hanteren van 'de menselijke maat' voorop. Alleen door met elkaar de schouders eronder te zetten, en de mens centraal te stellen, blijft Zaanstad een aantrekkelijke woonwerkstad met een sterk sociaal weefsel. Daarin heeft de gemeente een belangrijke rol, maar vaker niet dan wel de hoofdrol. Het verschil kan de gemeente maken door andere partijen waar mogelijk de ruimte te geven om initiatiefrijk en ondernemend te zijn. Dat kan zij doen door een betrouwbare partner te zijn, oprecht nieuwsgierig te zijn naar wat anderen beweegt en kunnen. Daarnaast helpt het als de regels en procedures vereenvoudigen of verminderen en met gezond verstand worden toegepast. Vanzelfsprekend stimuleert en stuurt de gemeente waar nodig. Voor goede initiatieven die bijdragen aan de kwaliteit van leven gaat de rode loper uit. Ook op terreinen als handhaving en de openbare ruimte, de onvervreembare taken van de gemeente, wordt verbinding gezocht met de direct belanghebbenden om gezamenlijk tot een juiste aanpak te komen. Het verschil maakt de gemeente zeker door een goed vangnet te bieden voor hen die dat tijdelijk of structureel nodig hebben.

Ruimte geven betekent vertrouwen hebben in de kwaliteiten van anderen.

Vertrouwen in de partners buiten de gemeente, en in de (ambtelijke) professionals die dag in, dag uit moeilijke besluiten nemen die ingrijpend kunnen zijn voor een huishouden, een instelling of anderszins. Iedere situatie is anders en vraagt van de professional om maatwerk toe te passen. Verschil in aanpak zal er zijn, bewust en beargumenteerd.

Met de vele veranderingen en nieuwe taken in het verschiep kan en zal er altijd iets mis gaan. Dat is allereerst ingrijpend voor de betrokkenen. Daarnaast brengt dit het risico met zich mee dat bestuur, organisaties en bewoners in de risicoregelreflex

schieten. Dus meer regels en procedures willen toevoegen in de hoop daarmee een volgende keer te kunnen voorkomen.

Echter, daar waar het om incidenten gaat bieden meer regels, meer procedures en meer controles schijnveiligheid. Een incident is niet te voorkomen. Pas wanneer sprake is van terugkerende ongewenste effecten moet worden onderzocht of dit te voorkomen is door de regelgeving bij te stellen.

De mens centraal (hoofdstuk 1)

De juiste zorg en ondersteuning bieden voor hen die niet zonder kunnen, binnen een financieel houdbaar systeem, is misschien wel de grootste opgave waar Zaanstad voor staat. Het pakket aan zorgtaken dat naar de gemeentes overkomt op het gebied van de Wmo, jeugd en werk is buitengewoon omvangrijk.

Dat biedt dan ook de kans om het maatschappelijk domein daadwerkelijk te transformeren naar een op het huishouden gericht systeem. Niet langer alleen maar de regelingen uitvoeren, maar daarbij de menselijke maat hanteren. Dus de vraag van de betrokkenen centraal stellen, het gezonde verstand benutten en uitgaan van de mogelijkheden die het huishouden zelf of in de nabijheid heeft om tot oplossingen te komen. Zo ontstaat ondersteuning op maat en wordt voorkomen dat onnodig een beroep wordt gedaan op dure en ingrijpende specialistische zorg.

Een beroep doen op de eigen kracht van de bewoners vereist dat de voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, ontmoeting en onderwijs daar ook op zijn toegerust. Goede maatschappelijke voorzieningen zijn een belangrijke voorwaarde voor behoud en versterken van de zelf- en samenredzaamheid. Vandaar dat extra middelen worden toegekend aan juist deze voorzieningen. Een transformatie van deze omvang en met beperkte financiën is complex, spannend en heeft tijd en vertrouwen nodig om te kunnen slagen. Deze coalitie gaat door met transformeren, neemt daarvoor de tijd en biedt dat vertrouwen.

Werken en leren (hoofdstuk 2)

Een zelfstandig inkomen is de basis om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Deze coalitie heeft dan ook de ambitie om zo veel mogelijk mensen aan het reguliere arbeidsproces te laten deelnemen. Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt doordat zij lichamelijk of sociaal beperkingen hebben vraagt dat extra inspanningen van de persoon zelf, van de werkgevers en van de gemeente.

De kans op werk begint in het onderwijs. De coalitie hecht veel waarde aan kwalitatief goed onderwijs en wil daar graag over in gesprek met de onderwijsinstellingen. Dat gesprek zal ook gaan over hoe te komen tot goede

samenwerking tussen de jeugdzorg en het onderwijs en de invoering van passend onderwijs. Het zijn voorbeelden van onderwerpen waar gemeente en onderwijs niet zonder elkaar kunnen optrekken.

De aansluiting met de arbeidsmarkt staat onverminderd hoog op de agenda. De gemeente kan daarin een verbindende rol spelen en op die manier bijdragen aan een omgeving waar passend werk is voor werkzoekenden. Er zijn meer voorwaarden waar deze coalitie aan wil werken om het vestigingsklimaat voor bedrijven te verbeteren. Zo wordt ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid van de stad, het vereenvoudigen en terugdringen van het aantal regels en wordt extra capaciteit vrijgemaakt voor de begeleiding van bestaande en nieuwe ondernemers. Met een gerichte detailhandelsvisie geeft de coalitie duidelijkheid over de toekomst van winkelgebieden. Zeker van belang ook voor het noorden van Zaanstad.

Toekomstbestendige stad (hoofdstuk 3)

Gezond financieel beleid en ruimschoots aandacht voor duurzaamheid zijn maar twee voorbeelden van hoe deze coalitie haar verantwoordelijkheid neemt voor de toekomst. Met de ambities als 20% minder afval te verwerken en 5000 nieuwe arbeidsplaatsen in 2020 ligt de lat hoog.

Net als in de maatschappelijke sector leeft ook in het ruimtelijk domein de ambitie om enerzijds het verschil te kunnen maken en anderzijds ruimte te geven aan andere partijen. Het gaat letterlijk over de keuze voor locaties waar de gemeente zelf wil ontwikkelen, zoals Hoogtij en Kreekrijk, of waar zij de kaders zo scherp inperkt dat bijzondere kwaliteiten behouden blijven. Denk aan de beschermde dorpsgezichten als Haaldersbroek. Voor een veel groter deel van de stad geeft de gemeente juist ruimte aan andere partijen om te investeren en faciliteert zij ontwikkelingen als deze aansluiten bij de ambities.

Daarnaast nodigt de coalitie belanghebbenden uit om mee te denken over een inspirerend plan als uitwerking van de visie Zaans Evenwicht. Dit plan dient als basis voor een aanpak gericht op de kansen en knelpunten als ZaanIJ, de spoorse doorsnijdingen, het noorden van de stad en een nieuwe zichtbare oeververbinding met Amsterdam. Inverdan heeft laten zien dat een gedurfd en ambitieus plan verbindt en andere partijen kan verleiden om mee te investeren. Deze ervaring wil deze coalitie verzilveren in een vervolgaanpak waar de rest van de stad van profiteert.

Betrouwbare overheid (hoofdstuk 4)

Een aantal taken behoort tot de kern van wat een gemeente doet. Het gaat in ieder geval om zaken als het verlenen van diensten, zoals vergunningen en paspoorten, de zorg voor openbare orde en veiligheid en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Voor al deze taken geldt dat een bewoner, ondernemer of instelling moet weten waar hij terecht kan, wat hij kan verwachten en dat de kwaliteit van de dienst naar behoren is en een redelijke prijs heeft.

Bij een betrouwbare overheid spreekt het voor zich dat ambtenaren integer handelen en zorgvuldig omgaan met privacygevoelige informatie. En dat het financiële beleid transparant en verantwoord wordt gevoerd. Bij geschillen met bewoners en instellingen wordt juridisering zo veel mogelijk vermeden, omdat het de relatie geen goed doet en een kostbare manier van werken is. Een goed gesprek levert op de lange termijn voor beide partijen vaak meer op.

1. De mens centraal

Zaanstad kent van oudsher een sterk sociaal weefsel. Zaankanters zijn betrokken bij de wijk en elkaar en laten met tal van voorbeelden zien hoe ondernemend en initiatiefrijk de gemeenschap is. Met de meeste mensen gaat het gewoon goed. Maar liefst 93 procent van de Zaanse bevolking geeft in de Zaanpeiling van april 2014 aan tevreden tot zeer tevreden met zijn of haar leven te zijn. Veel mensen doen mee op eigen kracht en lossen problemen zelf, of met behulp van hun directe omgeving op. Zo niet, dan is een steuntje in de rug, bijvoorbeeld in de vorm van een voorziening, vaak genoeg om het ook op de lange termijn weer zelf te rooien.

Er zijn altijd mensen die meer dan een beetje ondersteuning nodig hebben om de regie op het eigen leven terug te krijgen. Van ouderen wordt bijvoorbeeld steeds meer verwacht dat zij langer en zelfstandig thuis blijven wonen. Datzelfde geldt voor mensen met sociale of lichamelijke beperkingen. Ook gezinnen met kinderen lopen soms tegen ingewikkelde levensvraagstukken op waar zij zelf niet uitkomen. Zwaardere ondersteuning en zorg, ook vanuit de overheid, is dan vereist. Voor al deze mensen is het belangrijk dat hun vraag centraal staat, dat ze geholpen worden en dat het huishouden op termijn weer zelfstandig kan functioneren. Voor een kleine groep mensen is 'gewoon' meedoen in de samenleving uiteindelijk niet bereikbaar. Voor deze mensen houdt de gemeente een zorgtaak.

Een belangrijke voorwaarde voor zelf -en samenredzaamheid is dat er voorzieningen beschikbaar zijn die dat ondersteunen. Op het gebied van sport, cultuur en ontmoeting kiest de coalitie nadrukkelijk voor een faciliterende rol. Voorzieningen in de vorm van locaties, regels en stimuleringsbudgetten zijn beschikbaar, maar het is aan de Zaankanters in verenigingen en instellingen, en als gebruikers en initiatiefnemers zelf, om daar invulling aan te geven.

1.1 Actief in de buurt

Iedere wijk kent bewoners die zich actief (willen) inzetten voor de buurt. Juist in deze tijd, waarin een groter beroep wordt gedaan op wat bewoners zelf en met elkaar kunnen en willen, is het belangrijk om als gemeente dichtbij en aanspreekbaar te zijn. De gemeente neemt de rol van de betrokken partner die luistert naar wat er leeft en speelt.

In wijken waar nauwelijks tot geen problemen zijn, houdt de wijkmanager een vinger aan de pols en is hij de verbinder tussen netwerken in de wijk en tussen de wijk en de gemeente. In wijken waar de leefbaarheid onder druk staat heeft de wijkmanager een regierol met de duidelijke opdracht om samen met partners en bewoners de

problematiek waar mogelijk te verhelpen. Beschikbare en betaalbare plekken voor ontmoeting en wijkactiviteiten dragen bij aan de vitaliteit van de wijk en vergroten het zelf organiserend vermogen.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Met de komst van de wijkteams heeft het wijkgericht werken in Zaanstad een extra dimensie gekregen. Er komt meer duidelijkheid over hoe deze invulling van wijkgericht werken zich verhoudt tot bijvoorbeeld het werk van de wijkmanager.
- Bewoners krijgen meer zeggenschap over en worden actief betrokken bij de prioriteiten bij:
 - a. Beheer openbare ruimte
 - b. Veiligheid
 - c. Handhaving
- Het beschikbare budget ter ondersteuning van bewonersinitiatieven is uitnodigend voor bewoners die zich willen inzetten, op het niveau van zowel de eigen wijk als de hele stad.
- Wijkaccommodaties voor en door bewoners zijn belangrijke plekken voor mensen die zijn aangewezen op laagdrempelige voorzieningen in de buurt, zoals ouderen en mensen met jonge kinderen. Daarnaast zijn dergelijke locaties behulpzaam bij het versterken van het zelf organiserend vermogen in de buurt. Vormen van financiële ondersteuning op maat zijn mogelijk.

1.2 Sport

Elke Zaankanter moet kunnen sporten. Daarom heeft Zaanstad geïnvesteerd in voldoende en aantrekkelijke sportvoorzieningen en wordt de routekaart sport afgemaakt. Aan randvoorwaarden die sporten voor iedereen mogelijk maken moet worden voldaan. Zo is er een sportbedrijf opgericht met de opdracht om samen met de verenigingen nog meer inwoners van jong tot oud enthousiast maken om te sporten. De bewoners zorgen zelf voor een actief verenigingsleven.

De komende vier jaar wordt het volgende accent gelegd:

- De routekaart buitensport geeft richting aan verbeteren en vernieuwen met het beperkte geld dat er is. Om verdere uitvoering kracht bij te zetten reserveert het college extra ruimte in de begroting.
- Het Jeugdsportfonds wordt gepromoot als middel om sport voor kinderen bereikbaar en betaalbaar te maken.

1.3 Cultuur

Cultuur is een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke infrastructuur in de stad. In Zaanstad hebben vier thema's prioriteit: cultuur 'aan de basis' voor ieder kind, gevarieerde lokale culturele infrastructuur, versterking van identiteit en imago en ruimte voor dynamiek en creativiteit.

De komende periode wordt gebruikt om samen met betrokken partijen deze doelstellingen verder uit te werken. Vooral de kracht van bewoners, instellingen, verenigingen, bedrijven en andere partners kan dit ondersteunen en stimuleren. Eigen initiatief en ondernemerschap worden gewaardeerd en krijgen de ruimte. Het cultuurcluster in Inverdan biedt hiertoe zowel aan de organisaties als aan de gebruikers van cultuur volop mogelijkheden.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Er komt rust voor de cultuur. Met vertegenwoordigers van het culturele veld wordt in een vroeg stadium besproken op welke manier eventuele onbedoelde effecten van de bezuinigingen zijn te verzachten. In de begroting is ruimte gemaakt om deze maatregelen te kunnen financieren.
- Het Jeugdcultuurfonds wordt gepromoot als middel om cultuur voor kinderen bereikbaar en betaalbaar te maken.

1.4 Ondersteuning en zorg op maat

Het bieden van de goede ondersteuning en zorg die past bij de vraag van het huishouden is het uitgangspunt. De gemeente is bij uitstek het niveau om de zorg dichterbij te brengen. Een sterke vereenvoudiging van de organisatie en de toegang tot zorg zijn voorwaarden om te voldoen aan de taakstelling die is opgelegd vanuit het Rijk. Een verandering van deze omvang en met beperkte middelen vraagt wel tijd en geduld van bestuur, partners en bewoners om goed te kunnen bekijken.

Daar waar extra ondersteuning is vereist, is de toegang laagdrempelig en dichtbij georganiseerd. Met de jeugd- en sociale wijkteams is een methodiek ingezet die precies dit beoogt. De professionals in deze teams leveren bij voorkeur zelf integraal de ondersteuning die past bij het huishouden. Indien zwaardere zorg noodzakelijk is organiseren zij de specialistische hulp. Iedere vorm van ondersteuning is in principe bedoeld als een tijdelijke interventie, tot iemand het weer zelfstandig redt. Een deel van de zorgvragers is op permanente ondersteuning aangewezen. Voor hen wordt een aanpak ontwikkeld die prettig en niet onnodig belastend is.

Daarnaast hebben de teams de taak om vooral gebruik te maken van de mogelijkheden in de buurt en in te zetten op preventie. Beide zijn bedoeld ter ondersteuning van de beweging om zo veel mogelijk op te lossen in een vroegtijdig

stadium en op eigen kracht.

De komende vier jaren worden de volgende accenten gelegd:

- De gemeente heeft vertrouwen in wat bewoners zelf kunnen en in het vermogen van de professionals in de wijkteams om de juiste afweging te maken over de vorm van ondersteuning en om tijdig op te schalen wanneer de situatie daarom vraagt.
- Klanttevredenheid en betrokkenheid zijn leidend. Klachten en signalen die betrekking hebben op het functioneren van de wijkteams geven belangrijke informatie en worden ingezet om van te leren. Bezien wordt in hoeverre nieuwe en bestaande procedures geschikt zijn voor de kwesties die uit de wijkteams voortvloeien.
- De expertise op het gebied van mantelzorg opgedaan in de afgelopen vier jaar blijft behouden en wordt bevorderd door uitwisseling en kennisoverdracht tussen de sociale wijkteams.
- In aanbestedingen wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van kleine (nieuwe) aanbieders.
- Met de invoering van inkomensafhankelijke bijdragen wordt terughoudend omgegaan. In ieder geval worden altijd de stapelingseffecten in beeld gebracht zodat onoverkomelijke consequenties kunnen worden voorkomen.
- Om armoede tegen te gaan en in navolging van de wetswijziging wordt het minimabeleid herijkt en aangepast. De 110%-regeling blijft hierbij het uitgangspunt. Daarnaast worden regelingen op maat uitgevoerd en zijn deze in eerste instantie gericht op activering, daarna op ondersteuning. Extra aandacht gaat uit naar een goed bereik en verbreding van de maatregelen.
- De preventieprogramma's bedoeld om financiële problematiek op te sporen en te voorkomen, worden uitgebreid. Dekking is gevonden in de extra middelen van het Rijk voor armoedebestrijding.
- De wijkteams (jeugd en sociaal) worden naast wet- en kwaliteitseisen niet extra belast met door de gemeente ingevoerde kwaliteitseisen en/of administratieve lasten.
- Persoonsgebonden budgetten zijn een volwaardig alternatief voor zorg in natura.
- Het uitgangspunt is dat mensen in de eigen buurt oud moeten kunnen worden. Daarom zoekt de gemeente met woningcorporaties en ontwikkelaars, particuliere opdrachtgevers en zorgverzekeraars naar woonvormen en regelgeving die deze doelstelling ondersteunen. Daarbij worden de bestaande voorzieningen betrokken.
- De subsidie voor het vluchtelingenwerk blijft gehandhaafd.

2 Werken en leren

Werken en leren zijn in de visie van de coalitie onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een goede verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt in de stad is winst, zowel vanuit maatschappelijk als economisch standpunt. Scholing is bij uitstek het middel waar jong en oud in een sociaal verband zich ontwikkelen en kennis opdoen. Investeren in onderwijs betekent dan ook investeren in ontplooiing en vooruitgang. Een goed onderwijsklimaat beperkt bovendien maatschappelijke uitval. Hier snijdt het mes dus aan twee kanten.

Een afgeronde opleiding is de beste garantie op werk, het liefst in de Zaanstreek zelf. Daarom investeert deze coalitie in ruimte voor werk. Zowel aan de aanbodzijde als aan de vraagkant. Aantrekkelijke, bereikbare en betaalbare locaties voor bedrijven zijn belangrijk voor huidige en toekomstige ondernemers. Dat geldt ook voor herkenbare contactpersonen bij de gemeente die meedenken - ook op het gebied van regelgeving.

Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is het van belang dat de juiste aanpak hen helpt om zo veel als mogelijk te kunnen deelnemen aan regulier werk. Dat vraagt iets van zowel werkgevers als werknemers. De gemeente handhaaft de werkgeversbenadering en investeert daarnaast in de ontwikkeling van de werknemer wanneer dit aantoonbaar tot een grotere kans op werk leidt. Zo dragen alle partijen een steentje bij aan een samenleving waarin meedoen gewoon is, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

2.1 Onderwijs

Onderwijs ziet de coalitie als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het onderwijsveld, de ouders en de gemeente. Goed onderwijs betekent een goed onderwijsklimaat. Letterlijk, in de vorm van goed gebouwde en frisse scholen. Zo is de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de nieuwbouw van het voortgezet onderwijs en is er nu ruimte voor het primair onderwijs.

Goed onderwijs gaat ook over de verbinding tussen de verschillende onderwijsvormen en leerlijnen van 0 tot 27 jaar. Aansluiting met de arbeidsmarkt is nodig om jeugdwerkloosheid te voorkomen. Het tegengaan van schooluitval en het behalen van startkwalificaties houden onverminderd prioriteit. De vorming van de integrale kindcentra, waarin de school, de kinderopvang en de naschoolse activiteiten onder één dak worden gehuisvest, is een belangrijke kwalitatieve stap waarin samenwerking tussen de betrokken instellingen en de gemeente voorop staat.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De rijkbezuiniging op het Integraal Huisvestingsplan wordt verzacht door extra middelen in te zetten voor de huisvesting van scholen in het primair onderwijs die nu kwalitatief onder de maat is.
- De gemeente wil samen met het onderwijsveld gemeenschappelijke ambities formuleren over onderwerpen waar beide partijen belang bij hebben. Op deze agenda staan in ieder geval de volgende onderwerpen:
 - Passend onderwijs
 - Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt op alle niveaus
 - Het voorkomen van schooluitval
 - De rol van het onderwijs in de wijk in relatie tot de jeugdteams en zorgstructuur op school
 - Doorstroming met extra aandacht voor het relatief lage aandeel havo/vwo- en hbo/wo-leerlingen
 - Aanpak onderwijsachterstanden
 - Aandacht voor praktische vaardigheden in vakopleidingen

2.2 Werk

In Zaanstad doet iedereen mee, naar vermogen. Werk gaat boven een uitkering en moet lonen. Door het economische tij en de invoering van de participatiewet is het de komende periode nog belangrijker dat iedereen met een afstand tot de arbeidsmarkt op een adequate wijze wordt begeleid naar regulier werk. Of, indien het echt niet anders kan, naar een zinvolle dagbesteding. De gemeente neemt als grote werkgever in de stad haar verantwoordelijkheid en verwacht dit ook van de partners met wie zij samenwerkt. Er wordt extra ingezet op de aanpak van jeugdwerkloosheid en het realiseren van meer werkgelegenheid voor iedereen die op zoek is naar werk of een volgende stap wil maken in zijn carrière.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Er komt een alternatieve voorziening voor BaanStede waar mensen terecht kunnen die (tijdelijk) niet passen in het reguliere arbeidsproces. Deze voorziening voor beschut werken is beschikbaar voor de mensen die nu bij BaanStede werkzaam zijn en de nieuwe instroom.
- De gemeente neemt als werkgever haar verantwoordelijkheid door 5% van haar
- personeelsbestand beschikbaar te stellen voor mensen met grote afstand tot de
- arbeidsmarkt. Dit mag echter niet leiden tot (re)organisatorische beperkingen.
- Regels mogen de zelfredzaamheid niet in de weg staan. Het college kan ervoor kiezen om beargumenteerd van bestaande procedures en regels af te wijken.
- De tegenprestatie wordt ingezet als instrument ter re-integratie, maar mag niet in de plaats komen van regulier werk. In eerste instantie is de persoon zelf verantwoordelijk voor de invulling van de tegenprestatie, na drie maanden kan deze worden opgelegd.
- Het streven is 5000 extra arbeidsplaatsen in Zaanstad tussen nu en 2020.
- Met onderwijs en bedrijfsleven worden afspraken gemaakt over leerwerkplekken en aandacht voor beroepskeuze. De inzet is dat voor iedere werkloze jongere binnen zes maanden een leerwerkplek beschikbaar is.
- De werkgeversbenadering wordt gehandhaafd. Daaraan wordt toegevoegd dat
- omscholing mogelijk is naar een functie in een sector waar de kans op werk aantoonbaar groot is.
- Frauderen wordt hard aangepakt. Voor onbewust fout handelen geldt de menselijke maat. Onderzocht wordt in hoeverre waarschuwingen vooraf worden gebruikt.
- Indien een boete is opgelegd geldt een betalingsregeling van drie maanden.
- De 5 %-norm bij SROI blijft gehandhaafd.

2.3 Economie

Zaanstad heeft veel te bieden voor bedrijven. Hardwerkende mensen, een centrale ligging, goede bereikbaarheid en betaalbare grond en huisvesting. Bijzondere locaties als Hembrug en Zuiderhout worden ontwikkeld en in het Noordzeekanaalgebied wordt nauw samengewerkt met de haven van Amsterdam en de provincie om nieuwe bedrijven naar de regio te halen.

Ondernemers zijn onmisbaar voor een gezonde economische toekomst van Zaanstad omdat zij naast werk zorgen voor investeringen in nieuwe ideeën en

innovatieve technieken. De coalitie stimuleert ondernemerschap door ruimte te geven en onnodige bureaucratie te vermijden en op te heffen.

Ook toeristen vinden de stad steeds vaker, en terecht. Met een uniek centrum, de Zaanse Schans op de nummer drie van meest bezochte dagattracties in Nederland en het vele erfgoed is de stad een bezoek meer dan waard. Gezien deze ontwikkelingen kan wel degelijk worden gesproken van een potentiële groeisector, zeker wanneer de samenwerking met de metropoolregio wordt voortgezet.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De regeldruk, ook waar het gaat over vergunningverlening, voor het bedrijfsleven gaat omlaag en het contact met de gemeente wordt vereenvoudigd.
- Om meer bedrijvigheid en werk naar de stad te trekken wordt geïntensiveerd op de begeleiding van bedrijven en investeerders.
- Er komt een nieuwe (bovenlokaal afgestemde) retail- en detailhandelsvisie met onder meer aandacht voor:
 - de winkelgebieden in het noorden van de stad, zoals de Zaanbocht, de Zuiderhoofdstraat en het Noorderveld
 - een evaluatie van de koopzondag en de horecatijden
 - nieuwe ontwikkelingen, zoals webwinkels en pick-up points voor internetbestellingen
- Door aanpassing van regelgeving wordt de transformatie van winkel- en kantoorpanden vereenvoudigd.
- Meer kansen voor het MKB en ZZP'ers, bijvoorbeeld bij aanbestedingen door de gemeente
- De samenwerking met de buurgemeenten en ondernemers om de toeristische waarde van de regio te verzilveren wordt onverminderd voortgezet. Het internationale jaar voor industrieel erfgoed in 2015 en Sail 2015 geven extra kansen voor de (toeristische) profilering van de Zaanstreek.

3 Toekomstbestendige stad

Zaanstad is een unieke gemeente en heeft als onderdeel van een dynamische metropoolregio de potentie om door te ontwikkelen. Dankzij gevarieerde woonmilieus, voldoende locaties voor bedrijvigheid, het veenweidegebied rondom de stad, de Zaan en de hoogwaardige voorzieningen van de hoofdstad op een steenworp afstand is Zaanstad een aantrekkelijk plek voor huidige en toekomstige bewoners en ondernemers. Met Inverdan is een bijzonder centrum tot stand gekomen dat Zaanstad op de kaart heeft gezet en veel (inter-)nationale bezoekers trekt.

Helemaal in evenwicht is Zaanstad nog niet. Dat is een aantrekkelijke factor, en bepalend voor het robuuste karakter van de stad. De rafelige rommelrandjes zijn bijvoorbeeld interessant voor creatieve en ondernemende mensen en er is ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. De stad kent ook een aantal kansen en knelpunten zoals het Hembrugterrein, de Zaanbocht en de spoorse doorsnijding, die met een gerichte aanpak op het juiste moment de stad nog beter laat functioneren en meer allure geeft.

Die aanpak bestaat in Zaanstad uit drie onderdelen. Ten eerste waakt de gemeente met de instrumenten die zij tot haar beschikking heeft over het goede en bijzondere dat behouden moet blijven. Denk aan de kenmerkende dorpsgezichten, de kwaliteit van het industriële verleden en het unieke landschap. Ten tweede legt de gemeente de rode loper uit voor serieuze initiatiefnemers die zich melden met zowel blijvende als tijdelijke initiatieven die passen bij de ambitie van Zaanstad. Hierbij zoekt de gemeente samenwerking met partners op basis van gedeelde verantwoordelijkheid. Deze is gericht op het mogelijk maken van gezamenlijke belangen, professioneel en zakelijk.

Tot slot worden belanghebbenden de komende periode uitgenodigd om samen met de gemeente een plan voor de stad te maken als een uitwerking van de toekomstvisie Zaans Evenwicht. Een plan waarin centrum en kernen met elkaar verbonden zijn langs het water. Waarin de doorsnijding van het spoor niet langer belemmert, maar oost en west met elkaar verknoopt. In dat plan wordt ook de zuidkant van de stad beter ontsloten en zichtbaar aan de oevers verbonden met Amsterdam. En als laatste, maar niet het minste, krijgt het noorden van Zaanstad de aandacht die het verdient.

Inverdan heeft laten zien dat een gedurfd en inspirerend toekomstbeeld werkt. Naast winkels, werk en woningen heeft Inverdan ook het gevoel van trots op Zaanstad

onmiskenbaar aangewakkerd. En niet onbelangrijk: deze ondernemende aanpak heeft ervoor gezorgd dat naast de gemeente vooral andere partijen in de stad hebben geïnvesteerd en dat blijven doen.

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Bij de ontwikkeling van de stad wordt de rol van de gemeente bepaald door de opgave die elk gebied heeft. Dit betekent een gedifferentieerde aanpak en het stellen van prioriteiten. Niet elke bal wordt in de lucht gehouden. In gebieden waar ontwikkeling van grote strategische betekenis is voor de hele stad neemt de gemeente een actieve en trekkende rol. Zij stelt kaders en is actief betrokken bij de ontwikkeling van het gebied. Het is vooral belangrijk om beweging in de bouwinitiatieven te houden, zeker in gebieden als Inverdan, ZaanIJ, het Noordzeekanaalgebied en de aandachtwijken.

Waar verandering wenselijk is, maar niet van groot strategische belang, is de gemeente faciliterend aan de initiatieven van bewoners, ondernemers en ontwikkelaars. Tegelijk zijn er gebieden waar het behoud en beheer van (cultuurhistorische) kwaliteit centraal staat en de gemeente juist als hoeder de norm stelt en bewaakt. Tot slot is het in grote delen de opgave om een nieuwe balans te vinden tussen de ruimte voor ontwikkeling en de bescherming van alle belanghebbenden. In deze gebieden worden regels die vooral als hinderlijk worden ervaren teruggedrongen en wordt ruimte gegeven waar dat kan. Hierdoor ontstaat meer duidelijkheid over wat wel en niet mag en procedures worden verkort. Het bespaart bovendien tijd en geld voor zowel de aanvrager van een bouwinitiatief als de gemeente. De gemeente speelt hier alleen haar publieke rol als toetser, vergunningverlener en handhaver.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Bestemmingsplannen worden doelgerichte kaders die beschermen waar nodig en ruimte geven waar het kan.
- De rode contouren van de stad worden gehandhaafd. De kwaliteit van het landschap blijft in stand en waar nodig versterkt en indien mogelijk opengesteld voor recreatief gebruik.
- Rond het dossier Nauerna staan veiligheid en gezondheid voorop. De gemeente Zaanstad onderschrijft de gemaakte afspraken in het mediationtraject.
- In wijken als Poelenburg, Zaandam Zuid, Pelders-Hoornseveld, Kogerveldwijk, Rosmolenwijk en Wormerveer-Noord zoekt de gemeente onverkort de samenwerking met woningcorporaties, ontwikkelaars, bewoners, ondernemers

en overige belanghebbenden. De gemeente faciliteert en stimuleert kleinschalige ontwikkeling.

- Het erfpachtbeleid wordt geëvalueerd. Daarbij wordt onderzocht hoe de omzetting naar vol eigendom aantrekkelijker te maken is, onder andere in de voorwaarden sfeer en passend bij de huidige markt.
- Leegstand van gebouwen en gronden is om vele redenen onwenselijk. Daarom wordt regelgeving aangepast zodanig, dat tijdelijk gebruik of herbestemming wordt vereenvoudigd en particulier opdrachtgeverschap wordt gestimuleerd.
- Belanghebbenden worden uitgenodigd om samen met de gemeente een plan te maken voor Zaanstad dat mogelijkheden biedt om de positie van Zaanstad in de metropoolregio nog verder te versterken.

3.2 Inverdan

Inverdan heeft Zaanstad 'smoel' gegeven, maar er moet nog het nodige gebeuren. De gemeente faciliteert, initieert en treedt marktpartijen met open vizier tegemoet. Er is zicht op de realisatie van de spooroverbouw in combinatie met de ontwikkeling van de Figarolocatie. De woningbouw aan de westkant en langs de provinciale weg maakt het programma compleet.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Het streven blijft om samen met betrokken partners de synagoge als cultureel erfgoed in ere te herstellen.
- In belang van het gebied en alle betrokken partijen is het uitermate belangrijk dat het cultuurcluster daadwerkelijk een succes wordt en de levendigheid brengt zoals beoogd.
- De omringende buurten van Inverdan worden gezien als een verrijking van het gebied en actief betrokken bij de ontwikkeling van het centrum.
- Inverdan wordt als programma per 2018 afgesloten, indien financieel en juridisch haalbaar. Het bouwprogramma dat dan nog niet is gerealiseerd, wordt in de vorm van zelfstandige projecten uitgevoerd.

3.3 ZaanIJ

ZaanIJ wordt voortgezet als het programma dat vooral particuliere partijen faciliteert om langs de oevers van de Zaan en op het Hembrugterrein initiatief te ontwikkelen. Daar hoort ook de dialoog met de grote bedrijven aan de Zaan bij over het terugdringen van milieucontouren, opdat de bedrijven zich verder kunnen ontwikkelen en wonen in de nabijheid op termijn in het vizier komt. In dit programma wordt gewerkt volgens de nieuwe systematiek: met minimale inspanning maximaal resultaat.

De komende vier jaar wordt het volgende accent gelegd:

- Het programma ZaanIJ wordt voortgezet. Een evaluatie van het programma in 2014 zal uitwijzen op welke wijze het vervolg gestalte krijgt.

3.4 Noordzeekanaalgebied

De visie op het Noordzeekanaalgebied maakt Zaanstad tot een van de cruciale spelers in een havengebied dat tot de top vijf van Europa behoort. De betekenis van dit gebied is voor de economie en duurzame ontwikkeling van de regio groot. De ontwikkeling hiervan heeft een spilfunctie in onze nauwe samenwerking met Amsterdam en de IJmond.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- Hoogtij blijft een belangrijke locatie voor grootschalige en havengerelateerde bedrijvigheid.
- In de uitwerking van de visie wordt de duurzame haven onder meer vormgegeven met een grondstoffenrotonde die mogelijk maakt dat afval van processen in hetzelfde gebied als grondstof of energie kan worden hergebruikt.

3.5 Bereikbaarheid en mobiliteit

Bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de aantrekkelijkheid van Zaanstad, of het nu om wonen, werken, ondernemen of bezoeken gaat. Alle modaliteiten leveren daarin hun deel: fiets, auto, openbaar vervoer en scheepvaart. De bereikbaarheid verbetert als beide Coentunnels volledig opengesteld zijn, de treinen om de tien minuten rijden, de HOV-busverbinding een feit is en het programma Vaart in de Zaan gereed is. Knelpunten zijn er ook nog, zoals de doorstroming van het Prins Bernhardplein, het kruispunt Wibautstraat/Thorbeckeweg, de Vaartbrug en de Guisweg. Het verbeteren van de bereikbaarheid en mobiliteit blijft de komende periode hoog op de agenda van Zaanstad staan. Zo is en blijft de stad in beweging.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De inzet is een verbinding van de A8 met de A9 die goed landschappelijk wordt ingepast en aansluit op Saendelft-West.
- Hoewel een oplossing voor de spoorse doorsnijdingen niet op korte termijn voorhanden is, blijft het als een belangrijk knelpunt op de agenda staan.
- De parkeernota wordt geëvalueerd en is leidraad voor herziening van beleid. Vooruitlopend op deze evaluatie worden blauwe zones ingevoerd in winkelgebieden buiten Zaandam waar nu betaald parkeren is.

- Voor fietsen komen er meer stallingen bij stations en komen er maatregelen die de doorstroming voor fietsverkeer bevorderen (minder paaltjes, groen licht, verwijzingen naar stallingen).
- Het vieruurs-parkeerbeleid bij Rustenburg wordt afgeschaft. In plaats daarvan worden plekken aangewezen waar niet mag worden geparkeerd. Hier wordt streng op gehandhaafd. Daarnaast worden extra fietsenstallingen toegevoegd om de parkeerdruk in dit gebied te verlichten.
- OV-verbindingen over water tussen Amsterdam en Zaanstad worden nagestreefd.
- Een verkeersbesluit voor het 24/7 openstellen van de busbrug wordt onderzocht, waarbij de verkeerskundige, planologische en milieutechnische belangen worden afgewogen.

3.6 Milieu en duurzaamheid

Zaanstad heeft hoge ambities voor zowel milieu als duurzaamheid: het aantal woningen dat last heeft van milieuverontreiniging wordt gehalveerd in 2020. In 2020 is het streven een klimaatneutrale stad te zijn. Hoge ambities leiden tot beweging en geïnteresseerde partners.

De kennis en daadkracht die aanwezig zijn bij de vele georganiseerde verbanden zoals de tuinverenigingen wordt benut om geformuleerde doelstellingen om te zetten in concrete en zichtbare resultaten. Resultaten die direct bijdragen aan de kwaliteit van de stad en de kwaliteit van leven. Precies daarvoor schept de gemeente ruimte en past ze de regelgeving waar mogelijk aan.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De gemeente ontwikkelt beleid dat ruimte en inspiratie geeft, zodat inwoners en ondernemers hun ambities op het gebied van duurzaamheid kunnen waarmaken.
- Het duurzaamheidsfonds wordt gericht benut om het behalen van concretere resultaten te stimuleren en innovatie te bevorderen.
- De gemeente richt zich in verhevigde mate op het verduurzamen van de energieproductie en –innovatie in nauwe samenwerking met bedrijfsleven, bewoners en eigenaren van vastgoed.
- De mogelijkheden om als particulier optimaal te profiteren van duurzame energie worden verruimd, bijvoorbeeld door zonnepanelen en oplaadpunten voor elektrische auto's vergunningsvrij te kunnen plaatsen of zonnepanelen te kunnen plaatsen op andere locaties dan het eigen perceel.
- De Zaanse geluidsnormen worden teruggebracht tot de landelijke normen.
- Het college stimuleert andere vormen van recyclen, bijvoorbeeld door in de visie op het Noordzeekanaalgebied ruimte te vragen voor een

grondstoffenrotonde en te onderzoeken of een andere manier van afval inzamelen (financiële) voordelen heeft voor de gebruiker en het milieu. De doelstelling is 20% minder afval in 2020.

- Het groen in de stad blijft op zijn minst gehandhaafd en kan op innovatieve wijze worden uitgebreid, zoals met stadstuinen en natuurspeelplaatsen. Biodiversiteit wordt gestimuleerd en openbare watertappunten zijn een welkome voorziening. Braakliggende gronden worden tijdelijk beschikbaar gesteld voor bijvoorbeeld het telen van biogewassen of het plaatsen van zonnepanelen.
- De coalitie is niet per definitie tegen 'wind op land', maar volgt het provinciaal beleid.

3.7 Wonen

In Zaanstad is de variatie in woonomgevingen groot. Wel zijn vrije sector, betaalbare huur en duurdere woningen ondervertegenwoordigd. Deze zijn hard nodig om mensen met een hogere opleiding en/of inkomen naar de gemeente te trekken dan wel te behouden. In Zaanstad wordt gewerkt aan een passend woningaanbod in samenspraak met corporaties en projectontwikkelaars, en met (collectieve) particuliere opdrachtgevers. Het doel is dat Zaanstadse binnen de eigen gemeente ongeacht leeftijd en inkomen een wooncarrière kunnen doorlopen. Daarnaast vergen grote delen van de bestaande voorraad een kwaliteitsimpuls.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De nadruk ligt op het bevorderen van de kwaliteit van de bestaande voorraad betaalbare huur- en koopwoningen.
- Het beleid voor funderingsproblematiek blijft gehandhaafd. Wanneer de eigenaren van woningen er niet in slagen om de kwaliteit te verbeteren en de maatschappelijke gevolgen dusdanig groot zijn, zet de gemeente instrumenten in om de kwaliteitsslag wel mogelijk te maken.
- BKZ wordt terughoudend ingezet, alleen in specifieke gevallen om een maatschappelijk effect te bereiken waar de markt niet in voorziet.
- De feitelijk omstandigheden (vraag en aanbod in de omgeving, mogelijkheden van de locatie en financiële haalbaarheid) bepalen de inzet voor sociale woningbouw in nieuwbouwplannen.
- Op het niveau van Zaanstad blijft voldoende aanbod van sociale huur beschikbaar. Een verdere concentratie van woningen met een lage huur wordt tegengegaan. Een gedifferentieerd aanbod van woningen in de hele stad is de wens. Daarbij is sprake van verschillen tussen en binnen wijken. Om doorstroming te bevorderen wordt ingezet op een goede match tussen vraag

en aanbod en zal ook geïntensiveerd moeten worden in middeldure huurwoningen.

- Particulier opdrachtgeverschap en innovatieve woonconcepten krijgen bij nieuwbouw en herbestemming van vastgoed expliciet aandacht in de voorlichting en begeleiding.
- Wonen boven winkels is belangrijk voor de veiligheid en vitaliteit van winkelgebieden.

3.8 Erfgoed

Zaanstad heeft met dank aan haar industrieel verleden een schat aan monumenten en beeldbepalende panden. Zij geven kleur aan de stad en betekenis aan het verleden en maken een bezoek aan dit gebied meer dan waardevol. De gemeente stimuleert en faciliteert eigenaren van deze panden om ze goed te onderhouden of te restaureren. In veel gevallen maakt ze dankbaar gebruik van de expertise en het enthousiasme in de samenleving om zich daarvoor in te zetten. Zo wordt door intensief samenwerken met betrokken partijen, zoals de historische verenigingen, al veel bereikt. Het internationale jaar van het industrieel erfgoed in 2015 geeft kansen om Zaanstad te positioneren als interessante stad die het bezoeken waard is.

De komende vier jaar wordt het volgende accent gelegd:

- Er komt een structureel stimuleringsbudget voor onderhoud en restauratie van erfgoed.

4 Betrouwbare overheid

De gemeente heeft een aantal onvervreembare taken, wat wil zeggen dat de gemeente altijd een rol heeft bij de uitvoering ervan. Vanzelfsprekend kunnen bewoners worden betrokken en zijn er verschillen in hoe deze taken worden uitgevoerd. Daarom is het belangrijk dat de verwachtingen over wat de gemeente wel en niet doet en hoe ze invulling geeft aan deze taken volkomen helder zijn. Voor zich spreekt dat de gemeente bereikbaar is, tijdig en duidelijk communiceert en onnodige regels en procedures vermijdt.

In de openbare ruimte ervaren bewoners nu de gevolgen van de bezuinigingen op het regulier onderhoud die vorig jaar zijn ingesteld. Er wordt door deze coalitie niet extra bezuinigd op het budget voor een schone, hele en veilige openbare ruimte. De coalitie kiest er wel voor om de extra budgetten voor het inlopen van de achterstanden bij het onderhoud van wegen en riolering op een andere manier te besteden. Dit betekent dat de achterstanden niet verder oplopen maar op het huidige niveau blijven.

Ook op het terrein van openbare orde en veiligheid is het uitgangspunt een ongedeelde samenleving waarin overheid en inwoners met elkaar verantwoordelijk zijn voor de kwesties die zich in het openbare domein voordoen. Vandaar dat wordt onderzocht hoe met name in het handhavende domein meer kan worden bereikt op basis van gesprek en/of mediation in plaats van de traditionele juridische benadering.

Als zelfbewuste stad met meer dan 150.000 inwoners hebben bestuurders van Zaanstad een prominente rol in regionale en landelijke netwerken. Juist door actief te opereren in netwerken in en om de stad worden resultaten geboekt. Daarom kiest de coalitie voor een open bestuursstijl die uitnodigend is naar alle betrokken partners om mee te denken en mee te ontwikkelen of mee te helpen met de uitvoering.

4.1 Openbare ruimte

De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in het schoner en heler maken van de stad. Een openbare ruimte die functioneel is ingericht en goed is onderhouden draagt bij aan de kwaliteit van de stad. Ook de verbondenheid met de directe omgeving wordt hierdoor vergroot, evenals het gevoel van veiligheid. De eerste ervaringen met groenadoptie zijn overwegend positief en de moeite waard om op meer plekken in de stad mogelijk te maken.

De komende vier jaar worden de volgende accenten gelegd:

- De gemeente nodigt bewoners nadrukkelijk uit om het beheer van de openbare ruimte in de eigen omgeving over te nemen.
- De budgetten voor het reguliere beheer en onderhoud van de openbare ruimte blijven in stand. Het budget dat beschikbaar is voor het inlopen van de achterstanden wordt benut voor andere beleidsdoelstellingen.

4.2 Dienstverlening

Zaanstad vindt het belangrijk dat haar dienstverlening aan bewoners en ondernemers nog verder wordt verbeterd. Dat betekent dat voor iedereen duidelijk is waar welke informatie en producten te halen zijn. Dat doorlooptijden snel en transparant zijn en overbodige regels en bureaucratie worden teruggedrongen. Goede dienstverlening gaat ook over heldere procedures, duidelijke taal in brieven en andere gemeentelijke uitingen, en ambtenaren die aanspreekbaar en bereikbaar zijn. De huidige wijze van diensten verlenen is voor een groot deel digitaal ingericht. Deze trend zet zich de komende tijd voort, waarbij steeds opnieuw wordt gezien hoe de informatie eenvoudig en interactief kan worden gedeeld.

De komende periode worden de volgende accenten gelegd:

- Terugdringen van regels.

- Innovatief digitaliseren gericht op gebruiksgemak en vergroten van interactiviteit.
- Voor mensen die echt niet uit de voeten kunnen met internet, of er geen toegang toe hebben, blijft een alternatieve aanvraagprocedure beschikbaar.
- De financiële middelen die beschikbaar zijn ter bevordering van het zelforganiserend vermogen zijn voor kleine evenementen snel en eenvoudig beschikbaar.

4.3 Openbare orde, veiligheid en handhaving

Zaanstad is voor een grote stad relatief veilig. In de regio en met de partners in de stad worden samenwerkingsafspraken gemaakt en nageleefd om deze kwaliteit te behouden. Ook bewoners tonen zich betrokken bij wat er in hun directe leefomgeving op dit gebied gebeurt. Die betrokkenheid kan en mag beter worden benut. Juist de wijkbewoners kennen de echte knelpunten en weten vaak tot werkbare oplossingen te komen. Bij voorkeur eerst met elkaar, waar nodig ondersteunt de gemeente of treedt de gemeente op.

De komende periode worden de volgende accenten gelegd:

- Cameratoezicht wordt bij voorkeur niet en anders zeer terughoudend uitgebreid.
- Wijkbewoners worden uitgenodigd zelf en onderling tot oplossingen te komen wanneer zij problemen in de wijk ervaren.
- Wijkbewoners worden in de gelegenheid gesteld de prioriteiten aan te dragen waarop in de wijk wel en niet dient te worden gehandhaafd.
- Door scherpe keuzes te maken voor behoud van kwaliteit en ruimte voor initiatief in bestemmingsplannen wordt de handhavingspraktijk vereenvoudigd. Deze andere wijze van werken betekent op termijn dat met minder handhavingscapaciteit kan worden volstaan.

4.4 Bestuur en organisatie

De ontwikkeling van een krachtige Metropoolregio Amsterdam is in het belang van Zaanstad. Zaanstad neemt daarom als grootste Noord-Hollandse stad boven het Noordzeekanaal haar verantwoordelijkheid in de regionale samenwerking, maar verwacht wel dat die samenwerking effectief is. Kansen benutten en gezamenlijk meters maken zónder onnodige bestuurlijke en ambtelijke drukte. Dat geldt zowel in Zaanstreek-Waterland als op het niveau van de metropoolregio.

Lokaal willen inwoners zelf meer ruimte voor eigen initiatief en ideeën en wordt ook een groter beroep gedaan op wat burgers zelf en met elkaar kunnen realiseren en oplossen. Aan de andere kant krijgt de lokale overheid er vooral in het

maatschappelijk domein een groot aantal verantwoordelijkheden bij. Die rol waarmaken vergt veel van de samenwerking tussen burger en bestuur. De coalitie vindt het belangrijk dat deze relatie minder 'juridiseert' en meer normaliseert. Dus bij (potentiële) geschillen de weg van het gesprek met elkaar voorop stellen. Daar hoort ook bij dat bewoners die zich vrijwillig en met een positieve insteek inzetten voor de vitaliteit van de stad waar mogelijk worden gesteund.

De komende periode worden de volgende accenten gelegd:

- Behorend bij de grote steden van het land en markante speler in de metropoolregio zal het bestuur van Zaanstad zich nog meer profileren in diverse landelijke en regionale netwerken.
- Juridische procedures op initiatief van de gemeente zelf worden tot een minimum beperkt.
- Een deel van het ambtelijk apparaat wordt in staat gesteld (potentiële) geschillen via bemiddeling en (gesprek)technieken op te lossen, opdat juridische trajecten minder nodig zijn.
- Duidelijk zichtbaar wordt gemaakt hoe de gemeente momenteel omgaat met privacyvraagstukken en bestaande wetgeving. Hierover wordt jaarlijks gerapporteerd.
- Gestreefd wordt naar een verduurzaming van het inkoopbeleid. Innovatie wordt gestimuleerd door meer op doel dan op middel in te kopen.

5 Financiën

De coalitie zet het stabiele financiële beleid voort dat is gericht op de toekomstbestendigheid van de gemeente. Deze periode wordt extra aandacht besteed aan de opbouw van de lokale lasten.

Met betrekking tot het financiële beleid gelden de volgende afspraken:

- Er wordt een onderzoek gedaan naar de hoogte van de kosten, de kostentoedeling en de heffingsgrondslagen van zowel de woonlasten als de lasten voor dienstverlening (leges, precario). Naar aanleiding van het onderzoek kan een actieplan lokale lasten worden opgesteld.
- De coalitie heeft de ambitie om lager te komen op de lijstjes met de hoge woonlasten.
- De raad wordt bij de kadernota in staat gesteld om richtinggevende keuzes voor de begroting mee te geven aan het college.
- Wij werken met een meerjarig sluitende begroting.
- Bij financiële tegenvallers zoekt de portefeuillehouder eerst binnen het product en dan binnen het begrotingsprogramma. Mocht dat niet lukken, dan wordt het financiële probleem afgewogen in het college.
- Bij het implementeren van gedecentraliseerde taken (de 3D's) is het budget dat daarvoor wordt meegegeven door het Rijk kaderstellend. De algemene reserve 'sociaal' dient als buffer voor tegenvallers die twee jaar achtereen kunnen optreden. Als de tegenvallers structureel blijken te zijn, worden deze in de algemene afweging bij de begroting betrokken.
- Naast de 3D's worden regelmatig nieuwe taken toegedeeld of weggenomen bij gemeenten. Uitgangspunt is dat deze middelen, in beginsel, onderbouwd worden toegevoegd/uitgenomen aan het betreffende begrotingsproduct.
- Alle financiële meevallers worden in een integrale afweging bestemd. Hiervoor zijn twee momenten (kadernota en begroting).
- Tegenvallers worden direct genomen en meevallers pas bestemd als deze gerealiseerd zijn.
- Nieuw beleid dat leidt tot structurele lasten wordt gedekt door structurele baten.
- Het positief resultaat van de jaarrekening wordt gebruikt voor versnelde afschrijvingen of toevoeging aan de algemene reserve of het investeringsfonds. Deze afweging vindt integraal plaats bij de kadernota.

5.1 Dekking van het akkoord

In onderstaand overzicht staat hoe de intensiveringen worden bekostigd. Daarnaast is er in 2015 en 2016 een aantal autonome tegenvallers waarvan in de raadsinformatiebrief van 5 februari 2014 melding is gemaakt. In de kaderbrief 2015 zal het college ook voor deze incidentele tegenvallers oplossingen voorleggen.

De voorstellen uit het onderhavige akkoord worden op de volgende wijze financieel gedekt:

Collegeprogramma	2015	2016	2017	2018	2019
1. Raadsinformatiebrief 25 februari 2014	2.438	2.859	3.104	3.362	3.524
2. Herverdeeleffect algemene uitkering	-200	-1.000	-1.800	-1.800	-1.800
<i>Financiële uitgangssituatie</i>	<i>2.238</i>	<i>1.859</i>	<i>1.304</i>	<i>1.562</i>	<i>1.724</i>
3. Lagere lasten rioolrecht	635	635	635	635	635
4. Verzachten bezuiniging IHP		130	260	385	510
5. Routekaart buitensport		100	200	300	400
6. Begeleiding bedrijven	100	100	100	100	100
7. Instandhoudingssubsidie erfgoed		100	100	100	100
8. Blauwe zones i.p.v. fiscaal parkeren buiten Zaandam	215	215	215	215	215
9. Cultuur	300	300	300	300	300
10. Fietsenstalling centrum			1.000		
<i>Totaal intensiveringen</i>	<i>1.250</i>	<i>1.580</i>	<i>2.810</i>	<i>2.035</i>	<i>2.260</i>
11. Overlopend passief afgekochte erfpacht			-1.000		
12. Niet meer inlopen achterstallig onderhoud openbare ruimte	-700	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
13. Minder formatie door vermindering regeldruk			-300	-500	-500
14. Verhuur stadhuis			-500	-500	-500
15. Minder secretariële ondersteuning management		-60	-120	-120	-120
16. Lagere eigen bijdrage GGD	-140	-140	-140	-140	-140
17. Meer efficiency/effectiviteit AMHK, OGGZ	-120	-120	-120	-120	-120

Collegeprogramma	2015	2016	2017	2018	2019
18. Digitalisering werkprocessen			-150	-150	-150
19. Efficiency- en aanbestedingsvoordelen maatwerktaken			-500	-500	-500
20. Overig	-260	-285	-315	-315	-315
<i>Totaal dekking</i>	<i>-1.220</i>	<i>-2.105</i>	<i>-4.645</i>	<i>-3.845</i>	<i>-3.845</i>
Begrotingsopgave bij kadernota	2.268	1.334	0	0	139
<i>Totaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-531</i>	<i>-248</i>	<i>0</i>

5.2 Toelichting financiële onderbouwing collegeprogramma

1. Uitgangspunt is de financiële stand zoals opgenomen in de raadsinformatiebrief van 25 februari 2014.
2. Een aantal clusters in de algemene uitkering wordt herverdeeld. De voorlopige cijfers leiden voor Zaanstad tot een voordeel van € 2,4 mln. Er was in het financiële beeld rekening gehouden met € 600.000. Er is vooralsnog rekening gehouden met een overgangperiode van drie jaar. De definitieve herverdeeffecten en de overgangstermijn worden bekend bij de meicirculaire.
3. Vanuit Zaanstad heeft een actieve lobby plaatsgevonden om meer vergoeding te krijgen voor hogere kosten door slappe bodem bij de aanleg van riolering. Het voorlopige positieve herverdeeffect voor dit cluster bedraagt € 635.000. Dit wordt ingezet om de lasten van rioolrechten te verlagen.
4. Om de bezuiniging op het IHP te verzachten wordt in de jaren 2015 tot en met 2018 ieder jaar € 2 mln. extra geïnvesteerd. De extra kapitaallasten zijn opgenomen.
5. In het kader van de routekaart buitensport worden nog kunstgrasvelden aangelegd en accommodaties aangepast.
6. Er worden extra mensen ingezet om Zaanse vestigings- en investeringsmogelijkheden onder de aandacht te brengen van bedrijven van binnen en buiten Zaanstad.
7. De huidige instandhoudingssubsidie is incidenteel. Dit wordt omgezet in een structurele regeling.
8. Door het fiscaal parkeren buiten Zaandam om te zetten in blauwe zones neemt de opbrengst van parkeerbelastingen en naheffingsaanslagen af.

9. De bezuinigingen op cultuur worden verzacht. Samen met de cultuursector wordt bezien waar de extra middelen het beste kunnen worden ingezet.
10. Om het gebrek aan fietsenstallingen op te heffen, wordt een nieuwe fietsenstalling gebouwd in de omgeving van de Dam. De investering van € 1 mln. betreft een eerste indicatie.
11. Het overlopend passief afgekochte erfpacht valt vrij in de jaarstukken 2013. Het overgrote deel is reeds ingezet in de meerjarenbegroting 2013-2016. Een deel van € 1,8 mln. is nog beschikbaar. Hiervan wordt een bedrag van € 1 mln. ingezet als dekking voor de fietsenstalling.
12. Er wordt gestopt met het inlopen van het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. De achterstanden zullen de komende jaren niet verder oplopen.
13. Er wordt ingezet op het schrappen van overbodige regelgeving en het vereenvoudigen van complexe regelgeving. Daardoor hoeft op termijn minder capaciteit te worden ingezet bij handhaving en juridische zaken.
14. Door de krimp van de organisatie ontstaat er meer ruimte in het stadhuis. Daardoor kan beschikbare ruimte worden verhuurd aan organisaties waar Zaanstad nauw mee samenwerkt. Het opgenomen huurbedrag is een eerste voorzichtige indicatie.
15. Omdat het aantal leidinggevenden de komende jaren afneemt, kan ook de capaciteit van de secretariële ondersteuning dalen.
16. De GGD heeft vanaf 2015 een bezuiniging gerealiseerd die nog niet was verwerkt in de meerjarenbegroting van Zaanstad.
17. Door de toegang tot zorg en ondersteuningsvragen verder te vereenvoudigen, bijvoorbeeld door meer taken in de sociale wijkteams onder te brengen, is een bezuiniging te realiseren zonder dat dit ten koste gaat van de diensten en producten.
18. Door alle processen en poststromen te digitaliseren voldoet Zaanstad aan de eis van de minister om in 2017 alle transacties digitaal af te handelen en kunnen personele kosten worden bespaard.
19. Door de maatwerksubsidies op een andere wijze te organiseren kunnen zowel inkoop als efficiencyvoordelen worden gerealiseerd zonder dat dit ten koste gaat van de diensten en producten.
20. Betreft diverse kleinere posten op het gebied van huisvesting en digitaliseren bij derden.

6 De werkwijze

In dit hoofdstuk wordt de door de coalitie beoogde samenwerking beschreven naast de werkwijze richting de hele raad en de omgang met initiatieven en de betrokkenheid van bewoners, organisaties en ondernemers. Anders dan ooit tevoren dwingen verschillende omstandigheden ertoe om hierover bij de start van een nieuw stadsbestuur na te denken. Het versplinterde politieke landschap vraagt erom vooraf voor alle betrokkenen ruimte te organiseren voor dynamiek rond onderwerpen waarover in dit akkoord geen afspraken zijn gemaakt. Ook moet er ruimte zijn voor debat bij besluitvorming en hecht de coalitie aan transparantie in de informatievoorziening over keuzeopties. De veranderende verhouding tussen overheid en samenleving is aanleiding voor deze coalitie om aan te geven hoe zij de omgang wenst met bewoners, ondernemers en organisaties.

6.1 De betrokkenheid van bewoners, organisaties en ondernemers

Het college gaat, op basis van ieders verantwoordelijkheid, uit van gedeeld eigenaarschap van maatschappelijke vraagstukken. Dat laat onverlet dat er onderwerpen zijn waar het eigenaarschap volledig bij de gemeente ligt. Het college nodigt bewoners, organisaties en ondernemers uit om invloed uit te oefenen op ideevorming en uitvoering. Elke keer wanneer het gesprek met bewoners, organisaties en ondernemers wordt aangegaan is vooraf duidelijk welke ruimte er is voor beïnvloeding en inbreng van eigen initiatief. Vertrouwen over en weer begint met duidelijkheid. Initiatieven van (groepen) inwoners, organisaties en ondernemers zijn cruciaal voor een betrokken samenleving en daar past vaak een bescheiden rol van de overheid.

6.2 De werkwijze tussen college, raad en stad

Het college zoekt in de samenwerking met de raad en het ambtelijk apparaat naar een ontspannen relatie waarin zo open en transparant als mogelijk wordt omgegaan met beschikbare informatie. Dit geldt ook voor alle betrokken bewoners, organisaties en ondernemers. De coalitiepartijen streven naar transparantie in het besluitvormingsproces. Dat betekent dat bij aanvang van de nieuwe bestuursperiode met de raad wordt afgesproken wat hiervoor aan de kant van de raad gewenst en voor het college mogelijk is. Dat voor zowel college als raad inzichtelijk wordt gemaakt welke afwegingen te maken zijn voorafgaand aan een besluit. En, niet onbelangrijk, dat informatie in ieder geval tijdig beschikbaar is voor de raad.

6.3 De werkwijze ten aanzien van de afspraken in het onderhandelakkoord

Het college en de coalitiepartijen hechten aan continuïteit en behoorlijk bestuur en zetten zich maximaal in om deze bestuursperiode met elkaar goede resultaten voor de stad te boeken. Het vertrekpunt hiervoor is het vigerende beleid. De beïnvloeding bij de totstandkoming van beleid uit Den Haag en andere overheden vindt plaats via de geëigende kanalen als lobby en partijlijnen, en altijd in het belang van Zaanstad. Daar hoort ook bij dat Zaanstad een actieve en leidende rol in de landelijke netwerken (VNG, G32 e.a.) ambieert. Wanneer het beleid door andere overheden is vastgesteld, wordt dit binnen de kaders uitgevoerd.

De coalitiepartijen steunen de afspraken die zijn gemaakt in het akkoord. Dat geldt ook voor voorstellen die in de geest van dit akkoord worden gedaan. Bij onderwerpen waarover in dit akkoord geen afspraken zijn gemaakt, spannen de coalitiepartijen zich in om tot overeenstemming te komen. Waar dit niet lukt, kan het voorkomen dat de coalitie verdeeld stemt. Het is ook mogelijk dat het college, over onderwerpen die buiten dit akkoord vallen, zich expliciet niet uitspreekt en besluitvorming overlaat aan de raad.

6.4 Over de begroting

Het college stelt een kadernota op die richting geeft aan en keuzes open laat voor de begroting volgens een vast format. De kaderbrief 2014 zal beknopt zijn. Over het vaste format voor de kadernota's van de volgende jaren wordt na de zomer van 2014 in de raad gesproken. De volgende kadernota's worden in mei aangeboden. In september biedt het college de begroting aan. De amendementen van de coalitiepartijen gaan vergezeld van een dekkingsvoorstel.

Tot slot

Dit is het onderhandelakkoord 2014 – 2018 van D66, PvdA, VVD, CDA, CU en de ZOG. Het is op 8 mei 2014 tot stand gekomen in het Kreatief Pakhuis te Zaandijk.

Met dank aan de goede zorgen van de mensen van het Kreatief Pakhuis en Willem van Spijker die als technisch voorzitter de groep rustig doch resoluut door het onderhandelproces heeft geleid. En dank aan alle ambtenaren die ervoor hebben gezorgd dat alle relevante informatie voor het proces beschikbaar was.